

skulde være obligatorisk eller frivillig. Jeg berørte ikke dette Spørgsmaal, da jeg forelagde Sagen, fordi det forekommer mig at være et Spørgsmaal i anden Række. Vi maa først være paa det rene med, om vi ville gøre noget for denne Sag eller ej. Komme vi til det Resultat, at det skal tages op til Overvejelse at gøre noget for vor Ungdoms Undervisning, vil det Spørgsmaal naturligvis trænge sig frem: Skal Undervisningen være frivillig eller obligatorisk? Her i Danmark ere vi stærkt imod alt, hvad der hedder Tvang, og det er sikkert en god Egenskab i den danske Folkekarakter, at vi ere Modstandere af Tvang, at vi ville have, at det skal gaa ad Frivillighedens Vej. Der er andre Nationer, som langt lettere bøje sig ind under det obligatoriske. Det er navnlig Tilfældet med det tyske Folk. Der er en ganske anderledes Disciplin i det tyske Folk end i vort, den tyske Folkekarakter har den Egenskab, at den kan bøje sig og bøje sig gerne ind under det obligatoriske. Noget lignende som med os Danske er det med Englænderne; ogsaa de ere Modstandere af al Tvang. Men det er mærkeligt at se, hvorledes det engelske Folk stiller sig netop i denne Sag, som er rejst ogsaa i England og Skotland. Derovre siger man mere og mere: Den Vej, vi maa gaa, er den obligatoriske Undervisnings. I et Folk som det svejtsiske finder man i nogle Kantoner en frivillig Fortsættelsesskole, i andre en obligatorisk, i atter andre egentlig en Mellemting, idet Lovgivningsmagten har overladt til de enkelte Bykommuner at afgøre, om Undervisningen indenfor den enkelte Kommune skal være frivillig eller obligatorisk. Men det Spørgsmaal er der ingen Grund til at rejse en Debat om her, det kommer i anden Række. Lad os først se at faa Sagen sat i Gang, saa kunne vi altid tale om det. Jeg vil sige til de Herrer, som holde saa stærkt paa det frivillige, at naar de ville have deres Villie ført igennem paa dette Omraade, maa de være klare over, at det saa er deres Pligt at indrette Undervisningen saadan, at den kommer de fattigste og mest afhængige til gode. Jeg bryder mig ikke meget om en Undervisning for vor Ungdom, der er indrettet saaledes, at $\frac{2}{3}$ af den ikke kan komme med.

Det er sagt, at Overgangsalderen ikke egner sig for en dyberegaaende Undervisning. Det er naturligvis rigtigt. I Overgangsalderen kan man ikke tilegne sig Forstaaelse af Livet, ikke danne sig en Livsopfattelse, man kan ikke i den Alder

vælge de Standpunkter, hvorpaa man kan leve. Men der er noget, man kan gøre i Overgangsalderen; det er at tilegne sig Kundskaber, Færdigheder, som kunne komme en til Nytte gennem hele Livet, og man kan paavirke Ungdommen i Overgangsalderen i god Retning. Det har ogsaa sin store Betydning, at man ved en Undervisning som den, her er Tale om, kan holde Ungdommen borte fra mange Ting, som ere af det onde. Derfor er netop Overgangsalderen et udmærket Tidsafsnit at vælge til denne Undervisning. Saa maa vi ogsaa huske paa, at netop i Alderen fra 14 til 17—18 Aar er man nogenlunde fri for de Baand og Pligter, som melde sig i den senere Alder, og som da ville lægge sig hindrende i Vejen for at deltage i en Fortsættelsesundervisning.

Det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds (Wulff) mente, at vi her i Danmark ikke stod tilbage for andre Lande paa dette Omraade. Det er neppe rigtigt. Vi kunne ikke rose os af paa dette Omraade at være paa Højde med adskillige andre Lande; der bringes i andre Lande større Ofre end herhjemme for Ungdommens Undervisning. Saa siger det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds, at Undervisningen kan dog kun gives til et Mindretal. Det kan jeg ikke indrømme Rigtigheden af. Man kan godt give Undervisningen til et Flertal, til alle, men det Maal af Kundskaber, den enkelte kan tilegne sig, bliver selvfølgelig forskelligt. Det afhænger af Evner, Flid, Modtagelighed og mange andre Ting.

Det ærede Medlem fra Hillerød (Dinsen) mente, at Ungdommen selv skal føle Ansvar for sin Fremtid. Det kan være sandt og rigtigt nok, men det kan dog ikke gaa an at lægge dette Ansvar over paa Drengene i 14 Aars Alderen. De forstaa ikke endnu, at de have et Ansvar for deres Fremtid; de færreste af dem ere saa modne og udviklede, at de føle dette Ansvar og gøre noget for at bære det. Det ærede Medlem talte ogsaa om, at det er sørgeligt, at Bydrengene blive udnyttede af Forældrene, saaledes som Tilfældet er. Ja, det er sørgeligt, men det er noget, der hænger sammen med vore Samfundsforhold. Det er ikke længere siden end i Gaar, at jeg havde Besøg af en Enke, som havde 3 Drengene, som nu ere konfirmerede — den sidste for nylig. Det var hendes store Sorg, at hun havde maattet lade alle disse 3 Drengene tage Byplads. Og det maatte hun gøre af den ganske simple Grund, at det var den eneste Maade, hvorpaa hun kunde